

ЗАПИТАННЯ

ВІД РОЗУМНИКА

1. „Що може бути прекраснішим за ...”, – казав **Микола Коперник**.

2. У стародавніх атласах цю зорю малювали на кінчику хвоста **Малої Ведмедиці**. Жителі Середземномор'я називають її „північною”, араби – „арабським оком”, індійці – „центром обертання”, монголи – „золотим кілком”. А як її називаємо ми?

3. Найближча до нас зоря...

4. Дві зорі у сузір'ї, які здаються розташованими поруч, насправді можуть бути рознесені у просторі на мільйони кілометрів. Нам лише здається, що Алькор розташований поруч з Міцаром. У просторі він знаходиться в 17000 раз далі від Міцара, ніж Земля від Сонця. Тому не правильно казати: “Космічний корабель полетів у сузір'я Пегас”. А як правильно?

ВІДПОВІДІ:
1. Зоряне небо.
2. Поліарною.
3. Сонце.
4. Космічний корабель полетів у напрямку сузір'я Пегас.

Картина художника Ван Гога “Зоряна ніч над Реной”. Яке сузір'я зобразив художник?

Евгенія Гапчинська художник робіт “Знаки зодіака” (марка України)

Головний редактор:
Дарія Біда, тел.: (032) 297-51-23,
e-mail: dabida@mis.iviv.ua
Заступник головного редактора:
Світлана Вольська,
e-mail: svitlana300@gmail.com

Дизайн і верстка Каріне Міртчан-Адамян

Підписано до друку 10.01.12 формат 60x84/8. Друк офсетний. Наклад 8 000 прим.
Адреса редакції: 79006, м. Львів, а/с 10216
Надруковано в друкарні ДП «Видавничий дім Укрпол».

передплатний індекс 89454

Юний астроном

(твое ім'я та прізвище)

№11/2012

КОЛОСОЧОК

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

СУЗІР'Я ЗОРЯНОГО НЕБА

Якби зорі було видно лише в одному місці Землі, туди нескінченним потоком шли б люди.

Сенека

Яке чудове зоряне небо! Щоб не заблукати серед сили-силенної зір, ще в глибоку давнину люди запам'ятовували “зоряні узорі”. Вони виокремлювали на небі групи зір – сузір'я. Сузір'я допомагали їм орієнтуватися на суші і в морі. Деякі сузір'я отримали назви понад 2 тисячі років тому.

Сузір'я називали на честь міфічних персонажів (**Андромеда, Кассіопея, Персей**), тварин (**Лев, Дракон, Орел, Велика Ведмедиця**), приладів (**Терези, Компас, Телескоп, Мікроскоп**), на честь предметів, які нагадують фігури, утворені найяскравішими зорями (**Трикутник, Стріла, Південний Хрест**).

На стародавніх картах **зоряного неба** сузір'я зображали схожими на людей, звірів або міфічних персонажів.

Астрономи умовно поділили небо на **88 сузір'їв**. Найстарішими є сузір'я **Тільця, Лева і Скорпіона**. Сузір'я – це пам'ятники стародавньої культури людини. Сучасним астрономам сузір'я допомагають орієнтуватися на небі.

Дарія Біда

СУЗІР'Я ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ нагадувало жителям Північної Америки скунса

ЧИ ЗНАЄШ ТИ, ЩО:

- Зорі здаються нам розташованими на однакових відстанях, але це не так.
- З іншої точки Всесвіту сузір'я виглядають інакше, ніж із Землі.
- Зорі рухаються, але вони так далеко, що навіть впродовж життя людина не помічає зміни їхнього положення на небі.

Розглянь, як виглядало сузір'я Великої Ведмедиці 100 000 років тому, як воно виглядає зараз і який вигляд матиме ще через 100 000 років.

Сузір'я Великої Ведмедиці

У кожному сузір'ї є найяскравіша зоря. Вона має власну назву і позначається першою літерою грецької абетки α . Друга за яскравістю зоря позначається наступною буквою грецького алфавіту – β .

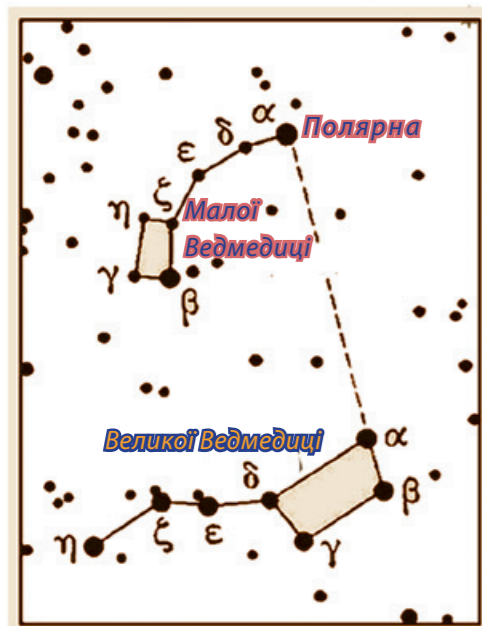
- α – альфа
- β – бета
- γ – гама

Власні назви найяскравіших зір нашого неба

α Великого Пса	Сиріус
α Ліри	Вега
α Малої Ведмедиці	Полярна
α Великої Ведмедиці	Дубхе
β Великої Ведмедиці	Мерак
β Персея	Алголь

СУЗІР'Я ВЕЛИКОЇ ВЕДМЕДИЦІ

Сім найяскравіших зір Великої Ведмедиці нагадують ківш. В Україні їх називають Великим Возом. Різні народи називали це сузір'я по-своєму – Віз, Колісниця, Ківш, Лось, Тесло, Плуг, Сім Мудреців. Стародавнім єгиптянам воно нагадувало задню ногу вола, а жителям Північної Америки – скусна. Зорі Дубхе і Мерак є вказівниками. Проведена через них пряма впирається в Полярну зорю.

ЗОРЯ-КОМПАС

Полярна зоря – найяскравіша у сузір'ї Малої Ведмедиці. Ківш Малої Ведмедиці менший, ніж Великої, за розмірами і перевернутий. Полярна зоря – остання у хвості Малої Ведмедиці. Дві найяскравіші зорі на дні ковша Малої Ведмедиці називають „вартівими” полюсу. Вони здаються нам близькими до Полярної зорі.

Компас

Телескоп

Сузір'я Оріон

ПОДВІЙНІ ЗОРІ

На зламі ручки ковша Великої Ведмедиці є зоря Міцар. Поруч з нею можна помітити ще одну зорю – Алькор. У 1617 році за допомогою одного з перших телескопів астрономи виявили, що Міцар є подвійною зорею. У 1857 році він став першою зорею, сфотографованою через телескоп. Тепер ми знаємо, що зоряна система Міцар-Алькор складається з шести зір, які обертаються разом. Ось така зоряна сімейка!

Велику й Малу Ведмедицю видно на небі впродовж року. Ці сузір'я не заходять за обрій. З найдавніших часів Велика й Мала Ведмедиці мають велике значення для мореплавства. Вони вказують напрям на Північ.

Окрасою зимового неба є сузір'я Оріон. За давньогрецькою легендою, велетень Оріон, син бога морів Посейдона, був чудовим мисливцем. Три яскраві зорі, розташовані в ряд близько одна до одної, утворюють Пояс Оріона. Наші пращури називали їх Косарями. Над Поясом Оріона розташована найяскравіша зоря цього сузір'я – Бетельгейзе.

На стародавніх зоряних картах мисливця Оріона зліва внизу супроводжує Великий Пес. У цьому сузір'ї знаходиться найяскравіша зоря нашого неба – Сиріус. Яскравішим від неї є лише Сонце, Місяць, Венера, Юпітер та Марс.

